

טוראי אהוד לביא

435318

בן אסתר וראובן

נולד ב- י"א אדר א' ת"ש 20.2.1940

התגייס לצה"ל ב- נובמבר 1958

שרת בחטיבה 1

נפל ב- ד' תמוז תשי"ט 10.7.1959

בשעת מילוי תפקידו.

לביא, אהוד

בן ראובן ואסתר. נולד ביום י"א באדר א' ת"ש (20.2.1940) בחיפה. סיים את לימודיו בבית-הספר היסודי והתיכון בקיבוץ כפר-מסריק, שהוריו חברים בו. תמיד היה תובע את שמירת ערכי-החיים הקיבוציים מתוך עקביות עקשנית ואף הגן על הקיבוץ ועל צורת-החיים שאהב וטיפח. כן ניסה להעמיק לחדור בהבנת נפש-האדם בה האמין. מימיו לא נטה לקבל דבר כמוחלט ומוסכם. היה ער ופעיל בחברה וידע לפתח סביבו חיים תרבותיים תוססים. השתתף בכל מסיבה וערב-הווי בפנטומימה, במוסיקה ובהומז'ה. נטה לציור ואף השאיר בעזבונו רישומי-עפרון, ציורי-שמן וקריקטורות. להוט היה אחרי מוסיקה. כן היתה עזה אהבתו לטבע ובטיולים השונים היה רואה מה שאחרים לא ידעו לראות. השתייך ל"השומר הצעיר". היה חקלאי לפי מקצועו. גויס לצה"ל בנובמבר 1958. מסור היה לתפקידו ולמפקדיו, איש-רעים, פעיל ומפעיל את חבריו למחלקה ולפלוגה, יוזם ורבוז-מעש. בחיי היומיום של החייל, שופע דברי עידוד ועליצות, אף בשעת אימונים קשים, והיה משקיע את מיטב מרצו במעשים, הקטנים כבתפקידים הגדולים אשר הוטלו עליו במסגרת היותו תניך בקורס מ"כ — ובשל כל אלה היה אהוב על חבריו ומכובד על מפקדיו. ביום יד' בתמוז תשי"ט (10.7.1959) נפל בשעת מילוי תפקידו וחובא למנוחת-עולמים בקיבוץ. העלון הפנימי של הקיבוץ ("הד הנעשה"), שהופיע במלאת "שלושים" לנפלו, הוקדש כולו לזכרו. במלאת שנתיים לנפלו הוציאו משפחתו וקיבוצו צרור מכתבים וציודים משלו.

באימונים

קיבוץ גלויות בעת שירותו בחטיבה

ותיקי מלחמת העצמאות החלו משתחררים, ואת מקומם תפסו מתנייסיים צעירים מבני העלייה החדש. חיילים אלה - אף שהיתה להם זיקה עמוקה למולדת ולערכי האומה - באו לחטיבה ללא ערכי משמעת ומוראל, וללא היכרות עם תנאי הארץ ושמטה. בפני החטיבה ניצבו בעיות חברתיות קשות בנוסף לעומס התפקידים הבטחוניים.

היה צורך ללמד את החיילים החדשים עברית, להקנות להם ערכים ולסייע בהשתלבותם במערך הבטחוני של המדינה. כן היה על מפקדי החטיבה לאמן את חייליה ולגבש את היחידות, כדי שתוכינה להשתלב בתפקידי ההגנה על הגבולות, סיוורים ופעולות מנע כנגד מעשי התוקפנות של הערבים. תקופה זו היתה תקופת מעבר לחטיבת "גולני", אשר לוחמיה עסקו בתפקידי הגנה, אבטחה ותפקידי אחרים. בכלל היו אלה שנים קשות למדינת ישראל. העלייה ההמונית בראשית שנות ה-50 הציבה בעיות קשות של קליטה כלכלית וחברתית, בעיות הקשורות בהתיישבות בקנה מידה נרחב ובעיות הקשורות במעבר המוני של עולים ממקצו עות בלתי יצרניים לכפר ולתעשייה.

בראשית 1950 הוקמו בארץ המעברות הראשונות, שהטביעו את חותמן על נוף הארץ במחצית הראשונה של שנות ה-50. מיקומן של המעברות נקבע על יסוד אפשרויות התעסוקה, ולפיכך הוחלט על פיזורן בכל חלקי הארץ - ממטולה בצפון ועד לירוחם בדרום. מיספרן של המעברות הגיע לכדי 120, ורבים מחייליה החדשים של חטיבת "גולני" המתחדשת באו מקרב המעברות.

היו בעיות קשות ב"גולני" של אותם ימים: אי ידיעת השפה העברית, בעיות של נפקדים ועריקים, בעיות של שימוש בסמים, בעיות של חוסר קומוניקציה ובעיות סעד חמורות ביותר. ואולם העבודה השליחותית שביצעו מפקדי החטיבה, ברום ותיקי תש"ח, עשתה את שלה. נוצר קשר אישי עם החייל, והוא החל להאמין במפקד שלו, ראה בו חבר ושיתף אותו בבעיותיו.

קשיי תקשורת

לחטיבת "גולני" בראשית שנות החמישים היו קשיים רבים, שבאו לידי ביטוי בולט בקרב על תל אל-מוטילה. לדעת הוועדה, התקשו חיילי היחידה ליצור תקשורת בעת הקרב וזאת בגלל הריבוי בשפות הדיבור (רק 10 אחוזים מן החיילים היו ילידי הארץ ומערב אירופה).

רמת החיילים - כך טענה הוועדה - לא היתה גבוהה גם מפני שחלקם לא השלימו את אימוניהם (לדבות אימון הפרט), והטובים מביניהם היו אלה שנפגעו ראשונים, בפעולת תל אל-מוטילה.

באימונים

תיק מפקד החטיבה של אותם ימים מלא בעשרות ומאות מכתבי חיילים משוחררים, ששמרו על קשר עם מפקדיהם, כתבו להם בעברית רצופה ועמוסת שגיאות כיצד הם מסתדרים באורחות, ובמיקרים לא מעטים אף ביקשו את עזרת המגיד או המח"ט בניסיון להתקבל למקום עבודה. גם את פעולותיה הצבאיות של "גולני" בראשית שנות ה-50 צריך להבין דרך היכרות מעמיקה של אותה תקופה. קליטת העלייה ומיווגה בתרבות ובחברה הישראלית תוך הקניית בסיס כלכלי לעו"לה, היוו את עיקר המאמצים ותבעו השקעת מירב הפוטנציאל של המדינה. הצבא רחב-ההיקף של מלחמת העצמאות פורק, ואת מקומו תפס צבא סדיר קטן-ההיקף ומערך מילואים רחב-ההיקף, שעליו הושתת עיקר כוחו של צה"ל. המשימות הצבאיות שהוטלו בתקופה זו על חטיבת "גולני" כללו תפקידי שמירה, אבטחה ופטר-

רול. גדוד "גדעון" החזיק את גבול הצפון, אך מובן שלא היתה זו תפיסת קו במושגים המוכרים היום. חוליות קטנות של חיילי הגדוד התפרסו במקומות רגישים בגבול הצפון והפגינו נוכחות. אם למשל, היו מתבצעות עבודות בייבוש החולה והוטל על "גולני" לאבטח את האיזור, היתה נשלחת כיתה עם הנשק הכיתתי שלה, ובמיקרה הטוב יותר, היו מוסיפים לקבוצת החיילים גם מקלע בינוני. כך הוחזק קו הצפון. השקט בקו הגבול עם סוריה לא ארך זמן רב.

כותבים לזכרו

א

יום המישי, 1.11.1956

חוק, תנ"י

התחיל אותו דבר, שתמיד לא רציתי בו והיארתי לעצמי שהוא מאד לא יעיל, בלי טעם; המלחמה.

מאז התחיל המלחמה ואנחנו סלאי תקוות שזו רק ענין של טיפץ ואולי לא יימשך עוד זמן רב השתנו לגמרי המחשבות. לעשל, כשחלמתי לכיתה באותו ערב היה ברור שפרצו מלחמה, ורציתי על לחימהסודעות מודעה שנתלתה יום לפני כן, בה כתוב היה התחנן של שיחת קבוצות; על הוי, שירה, דיוק וכר — ושתאום רציתי שזה כליכך רחוק מהמחשבות הסוערות...!

במסך קשה היה לקבל ולהשלים עם הידיעה ועד עכשיו לא ברור (אולי אף לאחד בארץ) אם זאת תהיה מלחמה גדולה או שהיא תימסק כשבור זמן קצר, בכל-אופן, המרץ רב, הפסקנו את הלימודים ויצאנו לעבוד בקיבוץ, חברי אילון ועברון נסעו לקיבוצים, אני כבר מתגעגע אליהם, ובמיוחד שהם עובד באופן כליכך שתאומי: באמצע שיחת-חברים על המצב קראו להם לאוסר והפרידה הייתה קצרה ומתירה.

אנחנו עובדים בכורך הכס שעות בענמי המשק ואחרי הצהריים, עד שמחשיך, בהסירות (כל הקיבוץ - חסודי), גם במוסד חפרנו, הכנו את הכל למקרה של התקפת העבודה הרבה מגיעה לשמונה-עשרה שעות די מיגעות, אבל זה נותן סיפוק (לי, בכל-אופן), אין השבונות עם העבודה ומקבלים ברצון את החדש (חוק מא' שלא התבייש להתנגד ליתר מדי עבודה" שנוחנים ואומר ש-שמונה שעות בשבילו זה המון" — מקרה מעגמן! לא?).

בכל הסביבה "חושך מצרים", ישנה האפלה שמקפידים עליה מאד ולא פלא שהמשחתת המצרית ביובנה פגזים לדיק.

תיאור על המשחתת המצרית: נשמעו שריקות הפגזים מן הים, רצנו חצירישנים לשוחות והקשבנו לידיות, אך מכין שמשוטף מה לא היתה אזעקה לא היינו בטוחים שזאת היא אניה מצרית, אין לך פרשג איוה אושר תקף אותנו כשנודע שאותה משחתת חוצפתית, שהעירה והטרדה אותנו, נתפסה, במקום הפחד שרצתה להביא — הבריאה אושר רב, נב, מקרה ראשון בהיסטוריה שמפגינים את כפר-מסריק.

כמו שאמרתי לך קודם — קשה להשלים עם המצב, ומי יודע? אולי, חס וחלילה, נפסיק ללמוד, הפסקנו באמצע גושא "ההשמלי" ובאמצע הגושא "המפתחה הבורגנית", לקחתי לי ספר כיסיה מן הספרייה והתהלתי (ביגיתים, קצת) להוכיח לעצמי את החומר שלמדתי כדי שלא אגמור לגמרי עם הלימודים.

ולסיום — מה להניד לך? כל הזמן אני שרוי בהרגשה שהמצב הזה ייגמר בזמן הקרוב ונמשיך בחיים הרגילים, אך אולי ישנה

תכנית למלחמת גלילות (או גלי תפנית) ואז ידוע לשנינו מה
תחילת התוצאות.
זכרתי על דבר, אני מקווה שהשגב. הזוהמת ייגמר.
ושלום על ישראל!
חוק ואסד 1

3

יום שני, 7.1.1967

חוק, תנ"ך

ברצוני לספר לך על הפגישה עם מוסד הרייזאפריס. הם באו
בבוקר, עד ארוחת-הצהרים נערך דיון על "דרכנו לקיבוץ: האם
החסיבת הצעירה ממלאת את תפקידה..." אחרי ארוחת-הצהרים --
ספורט, פגישות בין הקבוצות המקבילות, וכערב -- מסיבת
ה-דעיקה" היתה שאותו יום היה הכי גשום החורף, אבל למרות
כן, הצליחה הפגישה מהרבה בחינות.

ברוך היתה התבססות רבה ורבי-צודית. במיוחד התבלטה
בו הגישה המיוחדת לכל מוסד. עורר "זמיר", למשל, סוען
ש-אנחנו באמת ילדי-תנובה! ואיננו יכולים להיות סוציאליסטים
מושלמים, כי אין לנו אותה הרגשה של פועלים: רעב, מחסור,
רמת-חיים נמוכה... מאז ימיהילדות אנחנו מקבלים את הכל מן
הסוכן. אין אנחנו זקוקים למאבק היומיומי ללחם שהמועל יודע
ואין אנו מרגישים אותו על בשרנו. על-כן אין אנחנו יכולים
להיות סוציאליסטים מושלמים". גם עמירם הביע את הדעה
הזאת -- וזאת היא דעתם של רבים. אני מתנגד לדעה זו בכל
הרקף, ויש בה טעות יסודית וגסה. דעתי היא בדיוק הפוכה.
הפרולטריון הרעב אינו סוציאליסטי באשף. אם יש בו
סוציאליסטים, כביכול, הרי אין זאת אומרת שהם באשפים שונים
מבני-אדם אלה שצברו הון והם קפיטליסטים: לחיפך, הם אדם
בני-אדם, אלא שהם דורשים את הסוציאליזם בגלל ההבטחות
הכלכליות שלו. גם במציאות הקיימת לא ייתכן שהם יהיו
סוציאליסטים מבחינה רעיונית, שהרי הדאגה היומיומית לפרנסה
הופכת אותם ל"חיות", מפתחת בהם את האגואיזם. את השגאה
לזולת, ומובן שאדם כזה, שצריך להשיג פרנסה, אינו יכול
להתחשב בחברו והשגת הפרנסה על השבון אדם אחד נראית
כדבר כשר, על-כן אין הוא שונא באשף מן הקפיטליסטים אלא
שונא מגו בודישותיו.

גם החולדות עם הדעה שאנחנו "ילדי-תנובה" היא ראייה
לא נכונה של האמת. לפי דעו זו (שהרבה פעמים נוהגים להשמיץ
אותה -- במיוחד חברי העיר) היה צריך להרעיב אותנו קצת,
לא לפלא את כל הדרישות שלנו בילדותנו ולתת לנו "להרגיש"
את המאבק על החיים. כרי שנהיה סוציאליסטים מושלמים. במילים
אחרות (שאינן ידועות לאלה שמביעים דעה זו): לצפות שאנחנו

16.10.1958 כפר סביריק

שלומות לך, שליח

פתאום התחיל חורף... רק 6 -- וחושך מצרים. השמים מכוסים עננים כבדים, מברקים חצופים וחרוץ עצובה... ושורף העצוב ומלא-תחיות התחיל, אירע כל-כך משונה ולירח... מזג האוויר הוא שהושיב אותי פתאום לכתוב. כל זכרונות-הילדות שלי חזי נעימים הם מהחורף, החיות נשארו "טריזות" לגמרי -- אני זוכר כאילו היה זה רק הלילה, כשהייתי שוכב על מיטתי בגנן (בבית "שחח"), ער לגמרי, מאוחר בלילה -- והייתי מקשיב לפסנתר המשחוללת בחוץ -- בחושך -- ומשמיעה תריקות של פחים, רשדש עצים, דפיקות בולח... ואפילו דרך הסדקים של החלונות מסמרים היתה חודרת לחדר בספסוף (צפאוף) דק ובסידי בטון ארוך עולה ויורד, מתחזק ונחלש. הייתי נהגת לחקות את שריקות הרוח ב"ספסוף": סססססססססס... ולנגן יחד אהה את הסימפוניה... נהייתי שוכב על גבי בעיגים פקוחות לרעה מרוב תמחון ופחד וכשהייתי נבהל התכווצתי והחבאתי עצמי מתחת לשמיכה... והרעמים האדירים מנפצו-הגנות שהיו מעירים אותנו מבהלים בתצות הלילה, עודני זוכר היטב איך היינו אהבים לעמוד ליד החלון על המיטה ולחכות לברק חזק שיהיה מאד את כל הקיבוץ באוריים בחיר זכר, זכר, זכר... ובמוסד -- איזה לילות-ירה גפלאים בחורף (או כשהייתי מאוהב) -- הירח מציק מבין העננים אחרי גשם. לא קר ביותר, המדרכות עד חדר-האוכל ול"ומיר" מבריקות כמו נחלי-מים. הייתי אהב מאד לעמוד כך סתם אחרי כיבוי-אורות על המרפסת בידים משולבות וליהנות מהמראה -- ולשרוק את בטחובן, ברהמס.

23.1.1959

שלומות חמים-חמים לך, מרימונת

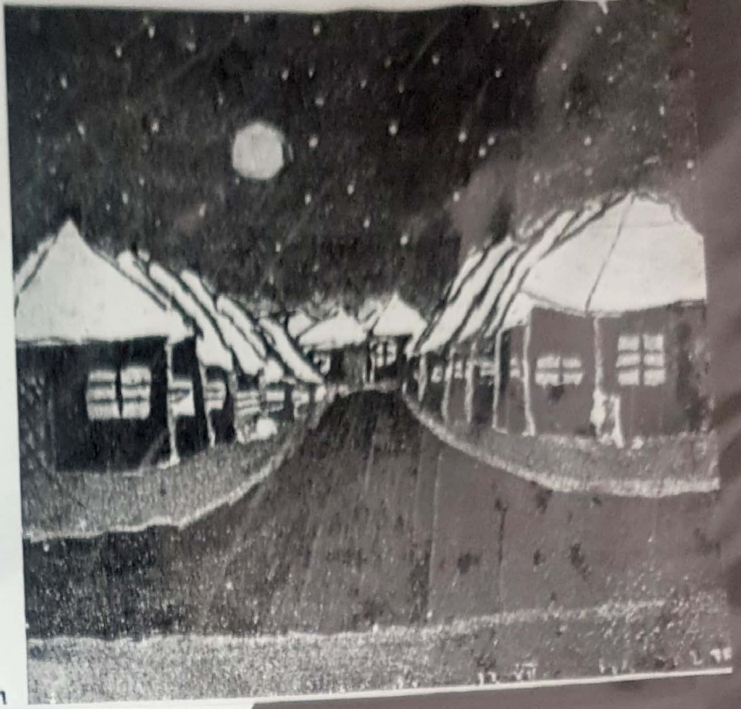
...הזמן מצופצם... טלים אלו מזכרות בכל מכתב הביתה ולחברה. גם הפעם זה כך וצר לי צודא שכך זה דוקא במכתב הראשון שלי אליך בחורף "חיילי" (ז), פי אולי לפי ההגיון צדיך הייתי בכלל להקדים ולספור לך מה זה "אהוד חיילי" איך הוא רואה את הכל, מה פרגשו, אבל קראתי במכתבך ודאייתי שאת מחססה ואינך יודעת איך אקבל את המפתח, מה פתאום... גם אני הייתי חכם כמוך ומיד כשקיבלתי את ה"ר"ש הראשון ממך התישבתי בזמן השמירה והתחלתי לכתוב לך באופן יסודי... לפתע באו והחליפו אותי -- וחבל, נאלצתי להפסיק את הכתיבה באמצע.

פריים מסכימה? היום אכתוב לך רק כך, סתם שטויות, ומת' -- פעם אחרת אכתוב לך הרבה על אהוד והצבא כי יש הרבה מה לספר. אבל לא נורא! המפקדים הביבים (המ"כ שלי "חמוד נורא"), היחס מצויף, האימונים מעניינים מאד ובכלל הכל פשוט כל-כך וקל ובכלל לא כמו שחשבתי כשהייתי אודת. גם

ציורים שצייר אהוד ז"ל

רחוב גליל ירח

גוזלו של בן

שבועת החטיבה

את ניצבת מולנו שברירית ופגועה,

את נצבת מולנו עצובה וגאה.

קולך, שנשא אל הרוח, רעד,

דמותך בלבנו חצב הוא לעד.

ספרת על בנים שנפלו, והם כה צעירים.

ספרת על סמלים שנוצרו, על עצים, על שירים.

על "גולני שלי", על גאוות חטיבה,

על מורשת גבורה, שבדם נכתבה.

אז הישרת מבטך, אם שכולה,

אל עיני לוחמים, עיני העצבה כולה.

בקשת שנמשיך לצעוד בגאון

בדרכי הבנים ובמלא האון.

כן. נצעד ונזכור את כולם, אם שכולה!

לך נשבעת היום החטיבה כולה!